

Koulutustyöryhmän kokous

- aiheena digituki

Aika: 14.5.2019 klo 10-15

Paikka: Vaasan pääkirjasto

Paikalla:

Marita Ahola, Vaasa → 12.00

Tero Nummila, Turku

Anu Ojaranta, Turku

Anne Heino, Turku

Roosa Sivusuo, Turku

Marja Mikola, Vaasa

Mia Malm, Vake

Anneli Haapaharju, Vaasa

Jimmy Pulli, Vaasa

Tanja Markkula, Vaasa

Sari Seitamaa-Svens, Vaasa

Ritva Nikola, Oulu

Riikka Sirviö, oulu

Hanna Pitkänen, Lahti

Hanna Huovinen, Lahti

Tiina Kolehmainen, Kuopio

Aija Laine, Vake (muistio)

Johanna Vuorinne, Kuopio

Heli Muhonen, Kuopio

Anneli Ketonen, LSSAVI

Mika Mustikkamäki, LSSAVI

Päivi Litmanen-Peitsala, Vake (pj)

Leena Kinnunen, Rovaniemi

Anne Suvanto, Porvoo

Jan Nyström, Porvoo

Leila Juusola, Porvoo

Inka Jousea, Lahti

Etänä:

Asko Autio, Turku

Katja Jokiniemi, Helsinki

Vesa Liminka, Joensuu

Salla Hyökki, Tampere

1. Kokouksen avaus, Marita Ahola

Marita avasi kokouksen taustoittamalla kokouspaikkana olevaa Vaasan kaupunkia. Vaasassa on asukkaita yli 67 000. Vaasa on vireä opiskelijakaupunki, jonka asukkaista joka viides on opiskelija. Asukkaista suomenkielisiä on hieman alle 70 % ja ruotsinkielisiä yli 20 %. Kirjastopalveluja Vaasassa on ollut vuodesta 1794 alkaen, jolloin perustettiin Vaasan lukuseuran kirjasto.

Nykyisen kirjaston vanha osa on rakennettu 1935 ja uusi osa vuonna 2001. Kirjastolla on pääkirjaston lisäksi seitsemän lähikirjastoa ja 1 kirjastoauto, vakituista henkilöstöä on 60.

2. Digitaalinen osaaminen yleisissä kirjastoissa, Anu Ojaranta ja Päivi Litmanen-Peitsala

Anu aloitti pohjustamalla YKN:ssa käsiteltyä [digitaitojen osaamissuosituksia](#). Työryhmän suositus hyväksyttiin neuvostossa, pientä viilausta siihen vielä tehdään, mutta sisältö pysyy samana. Suosituksen tavoitetasolle pyritään vuoteen 2020 mennessä. Suositus toimii myös koulutussuunnittelun pohjana.

Päivi jatkoi kertomalla digihankkeen taustaa. Valtiovarainministeriö antoi hankkeelle erillisrahan, joka on jaettu Vaken ja Ake-kirjastojen kesken. Vakessa digihanketta koordinoi Päivi. Digihankkeella on kaksi päämäärää: nostaa digitaalisen osaamisen tasoa ja vahvistaa Auta-hankkeen toimintamallia.

Päivi on perustanut hankkeelle oman tiimin Helsingin kaupungin Teams – ympäristöön ja tallentanut tänne suunnitelman Vaken osuudesta hankkeessa.

Digihankkeen myötä on noussut tarve laatia myös suositus kirjastojen laite- ja ohjelmistovaatimuksista. Anneli (LSSAVI) totesi, että suositus olisi hyvä myös siitä näkökulmasta, että aluehallintovirastoilta haetaan avustuksia laitteisiin. Laitteiden hankinnassa on huomioitava, että kirjasto ulottuu myös seinien ulkopuolelle.

VRK:n kanssa on keskusteltu siitä, että <https://suomidigi.fi/> voisi toimia paikkana kaikelle sille materiaalille, joilla on jatkuvuutta myös hankkeen jälkeen. VRK ylläpitää myös opastajien verkostoa. KAVI:n vastuulla on linjaveto mediakasvatuksen suhteen, joka kattaa myös aikuisväestön. VRK:lla on myös digitukiossaajien työryhmä, jossa kirjastosta mukana Päivi ja Perttu Rasi Tampereelta.

Tulevista tapahtumista digitaitojen osalta nousee esille erityisesti kaksi tapahtumakokonaisuutta, Mediataitoviikko, sekä Seniorsurf- tapahtuma. Kuntamarkkinoilla olisi myös hyvä nostaa esille kirjastojen digituki- toimintaa, näihin osallistutaan mahdollisesti yhdessä KAVI:n ja VRK:n kanssa.

Ylen digitreeneistä on sovittu, että materiaalia voi käyttää sekä verkkoversiona, että printattuna.

Päivi laatii Kirjastopäiville digiosaamisen minimitaitovaatimukset yhtenä A4:na. Kirjastojen osaston nimi on *"Puoli valtakuntaa palveluksessa"* ja sinne voivat kaikki AKE:t sopia vaikka tapaamisaikoja.

Tampereella järjestetään 5.9 digituen antajien seminaari, joka myös suoralähetetään.

3. Käytiin läpi alueellista toimintaa ja suunnitelmia digituen osalta

Vaasa:

Vaasa on mukana useissa digihankkeissa. Pohjanmaan digipilotissa luodaan verkostoa Vaasan AKE-alueelle. AKE-koulutuksissa digiasiat ovat myös esillä. Laitteista on keskusteltu ja pohdittu mm. mitä pitää osata laitteiden käytöstä. 10.10 järjestetään monipuolinen tapahtuma digin ympärillä, jossa on mukana eri toimijoita laajasti ja tarjolla on erilaisia työpajoja, mm. musiikki-, video- ja valokuvatyöpajaa. Vaasa ottanut Moodlen käyttöön.

Porvoo:

Porvoo esitti toiveen, että olisi olemassa lista, jonka mukaan voisi rajata kirjaston digituen sisältöä. Porvoon osalta Leila on ollut mukana digipilotissa: hyvää pilotissa se, että mietitään myös eettisiä kysymyksiä. Syksyllä toteutetaan kevyt osaamiskartoitus, jonka jälkeen käynnistetään

digitukitoiminta kunnolla. Yritetään kehittää enemmän yleistä ongelmanratkaisutaitoa, esim. miten lähestyä ennestään tuntematonta laitetta.

Helsinki:

Helsingin kaupungilla on oma digineuvontahanke, joka on kaupunginkanslian toimintaa. Hankkeen materiaalit ovat kaikkien käytössä.

Turku:

Turussa on digikiertue käynnissä, keväällä on jalkauduttu seitsemällä paikkakunnalla. Kiertueessa on neljä temaattista kokonaisuutta: tiedostot työssä ja tiedoston elämänsäkaari, pilvipalvelut ja AC, mobiilityöpaja ja e-aineistot. Alueella on 11 digituutoria, joiden tehtävänä on toimia oman alueen ja naapurialueen tuutorina. Digirahalla voimistetaan ja vahvistetaan jo olemassa olevia malleja. Moodle-oppimisympäristö otetaan käyttöön elokuussa. Oppimisympäristö ei ratkaise kokonaisuutta, vaan se on tuki toiminnalle, erityisesti pienille yksiköille, jotka eivät pysty osallistumaan koulutuksiin. Turun alustaa voivat halutessaan käyttää muutkin. Open Patches, osaamismerkki, otetaan käyttöön. Merkit seuraavat mukana, vaikka ihmiset vaihtaisivat yksiköstä toiseen.

Tampere:

Tampereella keskitytään digitaitoihin ja käyttöön on otettu myös digiajokortti. Kirjaston omat palvelut ovat opastuksen keskiössä, vasta näiden jälkeen keskitytään muihin palveluihin. Pedagogiikka ja ohjaaminen korostuvat myös osana digitaitoja. Tampere pitää tärkeänä sitä, jo saatavilla olevia valmiita materiaaleja hyödynnetään. Lisäksi kaupallisten tahojen tuottamaa materiaaleja voidaan hyödyntää. Vakelta odotetaan erityisesti sellaista kirjastoja koskevaa aineistoa, mitä kukaan muu taho ei tuota.

Kuopio:

Kuopiossa toteutettiin viime syksynä laaja osaamistarpeiden kartoitus, jossa nousi esille tarve digitaitoihin, laitteisiin, ohjelmistoihin ja palveluihin. Osaamisen taso on vaihtelevaa ja laiteresurssit paikoittain huonot. Alueella on toteutettu pienryhmäopastuksia, joissa on opeteltu laitteiden käyttöä. Käytössä on myös digitaitokalenteri, jossa on kuukausittain vaihtuva teema. Itseopiskelumateriaali tulee saataville Savon uutiskirjeen kautta. Digikirjastoautokonseptia on myös kokeiltu, eli digineuvontaa kirjastoauton asiakkaille, mahdollisesti toteutetaan uudestaan. Lähiohjauksia tehdään pyynnöstä.

Rovaniemi:

Lapissa tulossa hakuun media-asiantuntijan paikka, jonka kanssa laaditaan digituen suunnitelma. Benhmarkkausta ja yhteistyötä muiden AKE-kirjastojen kanssa pidetään tärkeänä. Digita-yhteistyö on myös tulossa. Rovaniemi on myös Auta-hankkeen pilottina. Etäyhteydet ja etätyökalut ovat alueella hyvin hallussa, laitekanta sen sijaan vaatii päivitystä, myös ohjelmistoissa puutteita. Digihankkeen jatkuvuus mietityttää, miten digiosaaminen jatkuu vuoden 2020 jälkeen.

Lahti:

Digiasiat nousevat kunnolla esille vasta nyt käynnistyvän digihankkeen mukana. Lahdessa on jatkossa kaksi digihankkeeseen osallistuvaa henkilöä. Lahden suunnitelma on nähtävillä Teamsissa. Erityisen tärkeänä nähdään sparrauksen ja tuen antaminen pienten kuntien digiopastussuunnitteluun. Tärkeää myös asian jalkauttaminen esimiehille.

Lahti nosti esille valtakunnallisen osaamiskartoituksen, johon Päivi kommentoi, että digihankkeen arvioinnista on keskustelu OKM:n kanssa. Hankkeen arviointi on osa laajempaa osaamisen kartoitusta ja tässä AVIt ovat mukana arvioinnissa. Digitaidot ovat yksi osa osaamista.

Oulu:

Oulussa on toteutettu Opi digitaitoja 1 ja 2 – kokonaisuudet. Digitaitojen oppiminen on velvoittavaa Oulussa ja tehtävien suorittamista valvotaan. Oulu mukana myös Pohjois-Pohjanmaan digipilotissa ja välillä tulee yllättäviäkin asioita vastaan kirjaston roolista digituen antajana. Pohjois-Pohjanmaan eKirjaston puitteissa kierrettiin maakunnissa opastamassa e-palveluihin. Osaamisen taso oli kirjastoissa kirjavaa. Vuole-opiston kanssa toteutetaan yhteistyötä, mm. digitorstai, jossa kirjaston digitalkkarit mukana. Alustava suunnitelma digihankkeesta on olemassa, ajatuksena palkata informaattikko 16 kuukaudeksi. Alueella on paljon 1-2 henkilön toimipisteitä ja tulevalla hankkeella tuetaan ennen kaikkea pieniä kirjastoja, innostamisen ja rohkaisun kautta.

LSSAVI:

Mika kertoi ake-henkilöstölle suunnatusta koulutushankinnasta. AVIn kyselyyn tuli 15 vastausta, joiden pohjalta koottiin koulutusteemat. Tarjouspyyntöön tulevat teemat olivat: ennakointi ja tulevaisuustaidot, osallistumisen ja innostamisen menetelmät, digitalisaatio, viestintä ja vuorovaikutus. Yksi tarjous on saatu tästä koulutuskokonaisuudesta ja sen pohjalta jatketaan keskustelua. Koulutuksella haetaan ennen kaikkea käytännön osaamista, jota voidaan kanavoida alueille eteenpäin. Koulutus käynnistyy syys-lokakuussa, mikäli sopiva paketti saadaan kokoon.

Anneli kertoi, että AVI:lta lähtee lähiaikoina kysely omatoimikirjastotoiminnasta. Omatoimikirjastojen turvallisuuskysymyksistä on ollut keskustelua. Turvallisuuteen liittyvät kysymykset ovat osa kuntien turvallisuus- ja pelastussuunnitelmaa.

4.6 Tiedolla johtamisen seminaari Pasilassa, sekä mahdollisuus etäosallistumiseen.

Ennen lounastaukoa Päivi näytti vielä Ylen [teknologian ilmiökarttaa](#).

4. Jatkettiin ryhmätyöllä, jossa pohdittavat aiheet olivat:

1. Miten jaamme ake-kirjeisiin/sivustoille kertyvää tietoa toisillemme? Seuraavatko kaikki kaikkia vai pitääkö luoda uusia toimintatapoja (erityisesti digituki)?
2. Miten kartoitamme materiaalit, joita meillä on jo nyt?
 - a. videot
 - b. artikkelit
 - c. missä muodossa
3. Miten tiedotamme digihankkeeseen liittyvästä valtakunnallisesta toiminnasta?
4. Mitä pitäisi löytyä vrk:n sivuilta- mitä me siis emme tuottaisi itse?
5. Miten toteutetaan osuutta ”Auta-hankkeen toimintamalli” – ehdotus: varmistamme, että kunnissa on vuoden 2020 aikana lista/ymmärrys, mitä omassa kunnassa on verkostoitumisen kannalta + tieto, mihin asiakas jatkolähetetään, kun emme voi auttaa.
6. Vaken tuottama printti: ohjeet henkilöstölle, yhteinen esite kirjastojen digiavusta, juliste yms. – mitä tarvitaan?

Ryhmätöiden purku:

Ryhmä 1

- 1: viestinnän haaste: suodattaminen, mikä on olennaista, tietoa kyllä on riittävästi
- 2: Suunnitteluryhmälle tehtäväksi
- 3: Halutaanko yhdensuuntaista viestintää, vai dialogia?
- 5. Isommissa on jo verkostoja, pienemmissä kirjastoissa ei tiedetä asiasta.

Ryhmä 2

- 1: Viestinnän haastavuus: kaikkea on paljon, miten saadaan tieto kulkemaan alueen kirjastoihin. Kifi olisi hyvä alusta, mutta pitäisi kehittää eteenpäin. Koulutuskalenteria pitäisi kehittää, tarvittaisiin esim. haku, sekä muokkaustunnukset AKE-kirjastoille.
- Ruotsinkielinen viestintä ja saavutettavuus pitää huomioida, mutta syö myös resursseja paljon.

Ryhmä 3

- 1: Alueiden erilaisuus haasteellista.
- 5: Auta-hankkeen toimintamallin jalkauttaminen; pienissä kunnissa hyvät verkostot ja yhteistyökumppanit tiedossa, isoissa kaupungeissa haasteellista, koska toimijoita on paljon.
- 6: Kaikkien kirjastojen johtajille tiedotetta digihankkeesta Vaken toimesta.

Ryhmä 4

- 6: Tärkeää yhteinen materiaalia Vakelta: mitä digituki on ja mitä se tarkoittaa, jonkinlainen brändikirja. Strategista näkökulmaa tarvitaan ja yhdessä tekemisen asennetta. Kifin viestintä on myös asiakkaille, joten tarvitaan omaa viestintää myös henkilökunnalle.
- 6: Mahdollisimman paljon konkreettista materiaalia.

Voisiko digiosaamisessa olla samalla tavalla esimerkkejä kuin lukemiseen innostamisessa, esim. tubettajia ym.?

Ryhmä 5:

- 1: Uutta kanavaa ei kannata perustaa. Tietoa löytyy, mutta suodattaminen tärkeää. Suunnitteluryhmä voisi miettiä myös tätä.
- 2: Tiedotusmateriaalia asiakkaille, mitä palvelua kirjastosta saa.
- 3: Osaamismerkkit valtakunnallisesti käyttöön mahdollisesti.
- 6: Yhteinen koulutuslomake tarpeen

Päivi ehdotti vielä että muodostetaan Digihankkeen suunnitteluryhmä, joka:

- valmistelee elokuuksi VAKE- ja AKE-hakemusten perusteella ehdotuksen valtakunnalliseen käyttöön tarkoitetuista materiaaleista:
- nyt valmiit kaikille jakeluun laitettavat
- mitä puuttuu, kuka huolehtii, miten maksetaan

Perustettiin työryhmä, jossa mukana Inka, Jarkko, Leila, Ritva, Johanna, Tero, Anneli

- 5. Lopuksi Vaasan digiohjaaja Tanja Markkula kertoi vielä alueella toteutetusta digiohjauksesta.
- 6. Seuraava kokous 5.11 Oulussa.